

Granskning av korruptions- förebyggande arbete

Upplands Väsby kommun

Revisionsrapport 2021
Genomförd på uppdrag av revisorerna
Mars-juni 2021

Innehåll

1.	Sammanfattande bedömning och rekommendationer	2
2.	Inledning.....	4
2.1	Bakgrund	4
2.2	Syfte och revisionsfrågor	4
2.3	Ansvariga nämnder	4
2.4	Avgränsning	5
2.5	Genomförande.....	5
2.6	Revisionskriterier	5
2.7	COSO-modellen	5
3.	Resultat av genomförd granskning	7
3.1	Kontrollmiljön	7
3.2	Riskanalys	9
3.3	Kontrollaktiviteter	11
3.3.1	Generellt om kontroller	12
3.3.2	Kontroller inom riskutsatta områden	13
3.4	Information och kommunikation	15
3.5	Uppföljning.....	17
4.	Svar på revisionsfrågor.....	18
5.	Bilaga	19
	Källförteckning	19

1. Sammanfattande bedömning och rekommendationer

EY har på uppdrag av Upplands Väsby's förtroendevalda revisorer genomfört en granskning av kommunens korruptionsförebyggande arbete. Granskningens syfte är att bedöma om granskade nämnder har säkerställt en god intern kontroll för att motverka, upptäcka och förhindra mutbrott och därtill kopplade oegentligheter i verksamheten.

Vår sammantagna bedömning är att kommunens interna kontroll för att motverka, upptäcka och förhindra mutbrott och därtill kopplade oegentligheter delvis är ändamålsenlig. Styrelsen och övriga nämnder har etablerade rutiner för genomförande av årliga riskanalyser, upprättande av internkontrollplaner samt återrapportering av utförda kontrollaktiviteter. På senare tid har centralt beslutade åtgärder vidtagits för att stärka kontrollerna inom områden där upprepade avvikelser noterats. Inom riskutsatta delar av verksamheterna finns i regel etablerade, om än ej dokumenterade, kontrollrutiner syftande till att förebygga oegentligheter inbyggda i det dagliga arbetet. Vidare är det positivt att det inom kommunen finns en upprättad visselblåsarfunktion. I kommunen finns också ändamålsenliga rutiner för dokumentation och uppföljning av den interna kontrollen.

I frånvaron av riktlinjer för riskanalys råder en osäkerhet inom delar av förvaltningen kring hur riskanalyserna ska utföras. Detta medför bland annat skilda tolkningar av hur risker ska identifieras. Styrningsmässigt finns även brister avseende kommunens korruptionsrelaterade regelverk. Den av kommunstyrelsen utfärdade policyn mot mutor har passerat sin angivna giltighetstid med flera år, är svårtillgänglig för medarbetare och uppfattas inom delar av organisationen som icke gällande. Kommunen saknar också tydliga riktlinjer kring jäv.

En ytterligare styrningsrelaterad iakttagelse är att kommunens ledningssystem, som inbegriper kommunövergripande principer för den interna kontrollen, inte är fastställt av fullmäktige. Enligt vår bedömning är den grundläggande regleringen av den interna kontrollen en fråga av principiell beskaffenhet och ska därmed behandlas och beslutas av fullmäktige.

Vidare finns behov av att förstärka och systematisera kommunens utbildningsinsatser. Vår bedömning är att styrelse och nämnder bör säkerställa att personal inom riskutsatta områden genomgår utbildning rörande mutbrott och andra oegentligheter. Likaså bör utbildningsinsatser inom upphandling och LOU tillhandahållas för fler medarbetare med beställarbehörighet.

Avslutningsvis noterar vi att det inom kommunen inte bedrivs något gemensamt värdegrundsarbete, vilket ofta framhålls som en central del av organisationers korruptionsförebyggande arbete. Att ett projekt syftande till att utveckla en värdegrund inletts är positivt, och vi uppmanar kommunstyrelsen att säkerställa genomförandet samt att implementeringen präglas av långsiktighet.

Mot bakgrund av granskningens iakttagelser rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- ▶ Initiera ett arbete med att uppdatera styrdokument som är icke gällande¹ och som innehåller inaktuella uppgifter, samt säkerställa att samtliga relevanta styrdokument är lättåtkomliga för nämndledamöter och personal.
- ▶ Tillse att gällande styrdokument inkluderar tydliga riktlinjer avseende jäv.
- ▶ Utveckla och stärka den centrala styrningen inom arbetet med riskanalys för att åstadkomma större enhetlighet inom kommunen. Styrningen kan förslagsvis stärkas genom icke bindande vägledning eller via riktlinjer som fastställs med stöd av fullmäktigebeslut.
- ▶ Utvärdera om frekvens och omfattning av kontroller inom inköpsområdet är tillräcklig, och vid behov besluta om förstärkt kontroll.
- ▶ Säkerställ att kommunens påbörjade arbete med att ta fram ett gemensamt och långsiktigt värdegrundsarbete fullföljs.
- ▶ Föreslå fullmäktige att fastställa kommunens grundläggande reglering samt mål för den interna kontrollen.

Mot bakgrund av granskningens iakttagelser rekommenderar vi kommunstyrelsen och samtliga nämnder att:

- ▶ Beakta möjligheten att tydligare involvera förtroendevalda i riskanalysarbetet.
- ▶ Säkerställ att personal inom riskutsatta områden genomgår adekvat utbildning avseende jäv, mutbrott och andra oegentligheter
- ▶ Förstärka utbildningsinsatserna rörande upphandling.

Mot bakgrund av granskningens iakttagelser rekommenderar vi utbildningsnämnden, miljö- och byggnämnden samt kultur- och fritidsnämnden att:

- ▶ Tillse att de korruptionsförebyggande kontrollrutiner som är inbyggda i verksamheternas dagliga arbete dokumenteras i riktlinjer.

---

¹ Policy för skydd mot mutor och bestickning samt Riktlinjer för representation, gåvor och vissa personalvårdsförmåner.

2. Inledning

2.1 Bakgrund

Tjänstemän, politiker och uppdragstagare i kommunal verksamhet utsätts och utsätter andra för påverkan av olika slag. I en demokrati är dessa kontakter nödvändiga inslag. Det är emellertid viktigt att en sådan process går formellt riktigt till samt att det finns gränser för hur denna påverkan får se ut.

Den 1 juli 2012 skärptes den svenska mutlagstiftningen. Bestämmelserna om tagande och givande av muta återfinns numera i kap. 10 i brottsbalken. Bland annat straffbeläggs s.k. handel med inflytande. Därigenom omfattas exempelvis att en närstående till en beslutsfattare tar emot en muta för att påverka honom eller henne i beslutsfattandet.

Oegentligheter kan inbegripa många andra företeelser än mutbrott, som exempelvis att förskaffa sig fördelar eller motsvarande utifrån sin position i organisationen eller transaktioner mellan organisationen och eget eller närståendes företag.

I det vardagliga arbetet men framförallt vid en kris är det viktigt att en organisation genomsyras av förtroende. En organisation kan åsamkas väsentliga förtroendeskador av oegentligheter såsom korruption eller mutbrott. Det är därför av stor vikt att de organisationer där mutbrott eller liknande kan förekomma vidtar nödvändiga åtgärder i syfte att minska riskerna. Förtroenderisker i verksamheten kan få stora konsekvenser även om den finansiella konsekvensen är marginell.

De förtroendevalda revisorerna i Upplands Väsby kommun har efter genomförd riskanalys 2021 valt att granska hur kommunen arbetar med intern kontroll för att minska riskerna för mutor och andra oegentligheter.

2.2 Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att bedöma om styrelser, nämnder och kommunala bolag har säkerställt en god intern kontroll för att motverka, upptäcka och förhindra mutbrott och därtill kopplade oegentligheter i verksamheten.

I granskningen besvaras följande revisionsfrågor:

- ▶ Har ansvariga styrelser och nämnder säkerställt en god kontrollmiljö avseende risken för mutor och oegentligheter?
- ▶ Finns en policy mot mutor och bestickning som gäller för kommunen? Är den enkelt identifierbar för nämnder och anställda och är den känd?
- ▶ Genomförs adekvata riskanalyser på rätt nivå för att minska riskerna i organisationen?
- ▶ Säkerställer ansvariga styrelser och nämnder att kontrollsystemen är effektiva för att förhindra och upptäcka mutor och oegentligheter?
- ▶ Sprids information om regelverk, riskanalys och kontroller till berörda medarbetare?

2.3 Ansvariga nämnder

Granskningen omfattar kommunstyrelsen, omsorgsnämnden, socialnämnden, bygg- och miljönämnden, utbildningsnämnden och kultur- och fritidsnämnden.

2.4 Avgränsning

Granskningens fokus är att bedöma utformningen av den interna kontrollen avseende korruptionsrelaterade risker såsom mutor och andra oegentligheter. Granskningen syftar inte till att upptäcka indikatorer på, eller eventuell förekomst av, givande och tagande av muta. I granskningen ingår fyra fördjupningsområden: det övergripande internkontrollarbetet med utgångspunkt från nämndernas internkontrollplaner, upphandling samt myndighetsutövning inom bygglov och serveringstillstånd.

2.5 Genomförande

Granskningen genomförs genom dokumentgranskning av för ändamålet relevanta dokument samt intervjuer med tjänstemän inom respektive förvaltning. Intervjuade representanter från förvaltningen är av kommunen utvalda i egenskap av att vara centrala befattningshavare med relevans för granskningens inriktning, särskilt avseende arbetet med intern kontroll.

2.6 Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som används i granskningen för analyser, slutsatser och bedömningar. Revisionskriterierna för denna granskning utgörs av:

- ▶ Kommunallag (2017:725) 6 kap. 6 §.
- ▶ COSO-modellen²
- ▶ Av fullmäktige beslutade regelverk och riktlinjer av relevans, exempelvis *Policy för skydd mot mutor och bestickning*.

I granskningen hänvisas till rapporter från Statskontoret, Brottsförebyggande Rådet, Ekonomistyrningsverket och SKR. Enligt vår uppfattning är samtliga av dessa relevanta för delar av kommuners korruptionsförebyggande arbete. Vi har valt att exkludera upprättade överenskommelser för att motverka mutor och korruption inom byggsektorn och vård- och omsorgssektorn. Den förstnämnda berör affärsrelationer mellan beställare och entreprenör inom byggsektorn. Inom ramen för granskningen ingår inte detta som ett fördjupningsområde. Vidare sker inte heller fördjupning inom vård- och omsorgsverksamheten. Granskningen av omsorgsnämnden och socialnämnden sker med utgångspunkt från de övergripande internkontrollrutinerna.

2.7 COSO-modellen

Upprätthållandet av en god intern kontroll är en förutsättning för ett framgångsrikt korruptionsförebyggande arbete. Det handlar bland annat om att säkerställa efterlevnad av regler och riktlinjer samt identifiering, bedömning och förebyggande av potentiella risker.

I kommunallagens 6 kap 7§ fastställs nämndernas ansvar för att inom sina respektive områden se till att den interna kontrollen är tillräcklig samt att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

---

² Internal Control - an Integrated Framework. The Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission (COSO)

Ett etablerat ramverk för utformning och utvärdering av system för intern kontroll är COSO-modellen, vilken i denna granskning utgör ett revisionskriterium och därmed används som bedömningsgrund för kommunens system för intern kontroll. Modellen består av fem komponenter:

- ▶ Kontrollmiljö
- ▶ Riskanalys
- ▶ Kontrollaktiviteter
- ▶ Information och kommunikation
- ▶ Uppföljning

För att den interna kontrollen ska kunna bedömas som tillfredsställande och ändamålsenlig behöver alla komponenter finnas på plats och tillsammans utgöra ett integrerat system. Nedan beskrivs kortfattat modellens fem komponenter.

Kontrollmiljö avser den omgivning inom vilken den interna kontrollen verkar. Detta innefattar både formella regelverk som lagar, styrmodeller och organisationsstrukturer, och informella faktorer, exempelvis värderingar, ledarskap och intern kultur. Om arbetsklimatet präglas av öppenhet och förtroende mellan ledning och medarbetare ökar chanserna för att eventuella brister och felaktigheter uppmärksammas och åtgärdas i enlighet med de formella regelverken.

Riskanalys syftar till den identifiering och bedömning av risker som ligger till grund för det praktiska arbetet med intern kontroll. Arbetet med riskanalys omfattar insamling av relevant kunskapsunderlag, identifiering och analys av potentiella risker.

Kontrollaktiviteter är de rutiner och uppgifter som utgör intern kontroll omvandlad i praktisk verksamhet. Här avses både aktiviteter inbyggda i det dagliga arbetet och kontrollmoment som fastställts i särskilda planer för intern kontroll. Planerna för vilka aktiviteter som ska genomföras, hur uppföljningarna ska gå till samt med vilken frekvens utformas med grund i riskanalyserna.

Information och kommunikation betonas i COSO-modellen som essentiella faktorer inom system för intern kontroll. Beslutsfattning, styrning och uppföljning förutsätter att kvalitativ och korrekt information inhämtas och tillgängliggörs. Utförande av beslutade aktiviteter kräver att uppgifter, ansvarsfördelning och rutiner tydligt kommuniceras inom organisationen.

Uppföljning handlar om den interna kontrollens upprätthållande över tid. Snarare än att behandlas som en isolerad aktivitet ska system för intern kontroll kontinuerligt utvärderas och förbättras.

3. Resultat av genomförd granskning

3.1 Kontrollmiljön

Kommunen har ett flertal framtagna policyer och riktlinjer med bäring på korruptionsförebyggande arbete, bland annat avseende mutor, bisysslor, representation och upphandling. Vissa av dessa har inte reviderats sedan angiven giltighetstid löpt ut. Det finns inga övergripande riktlinjer kring hur jäv ska undvikas. Kommunen saknar i dagsläget även en gemensam värdegrund.

*Policy för skydd mot mutor och bestickning*³ antogs av fullmäktige 2011 och har en angiven giltighet till den 31 december 2015. I dokumentet, som gäller för kommunens förtroendevalda, tjänstemän och uppdragstagare, redogörs för den lagstiftning på området som var gällande vid policyns upprättande. Vidare ges ett antal exempel på situationer där mutbrott kan förekomma. Bland annat diskuteras måltider, studieresor och tjänster. Vid frågor om otillbörliga förmåner eller erbjudanden från utomstående fastslås att medarbetare omgående ska vända sig till närmaste chef eller överordnad.

Även *Riktlinjer för representation, gåvor och vissa personalvårdsförmåner*, antaget av kommunstyrelsen den 4 februari 2019, har passerat sin angivna giltighet. Dokumentet berör främst gällande skattelagstiftning. I avsnittet om gåvor finns bestämmelser om i vilka sammanhang representationsgåvor kan överlämnas "med hänsyn till reglerna om mutor och bestickning". I riktlinjerna återfinns även bestämmelser avseende kurser och konferenser.

Kommunen upprättade i slutet av 2020 nya styrdokument avseende bisysslor samt upphandling. *Riktlinjer för bisysslor*, antaget av kommunstyrelsen i november, omfattar samtliga tillsvidareanställda arbetstagare hos kommunen. I dokumentet beskrivs gällande regleringar av bisysslor i lagar och kollektivavtal samt de omständigheter som kan föranleda att en bisyssla förbjuds av arbetsgivaren. Ett antal exempel på både tillåtna och otillåtna bisysslor ges i dokumentet. Arbetstagare ansvarar för att självmant anmäla bisysslor i kommunens HR- samt lönesystem och bedömning om lämplighet görs av närmaste chef. Förvaltningscheferna ansvarar för att riktlinjerna är kända och efterföljs inom sina respektive enheter, och ska vid årlig arbetsplatsträff (APT) muntligen informera om gällande riktlinjer.

I september 2020 antogs *Policy för upphandling* av fullmäktige och *Riktlinjer för upphandling* av kommunstyrelsen. Policyn fastslår att upphandlingar och inköp ska utföras enligt en tydligt etisk hållning. I riktlinjerna anges att kommunens policy för skydd mot mutor och bestickning alltid ska beaktas i ärenden rörande upphandling.

I kommunens attestreglemente, antaget av fullmäktige i oktober 2019, finns ett flertal bestämmelser relaterade till förebyggandet av oegentligheter. Dokumentet reglerar kontrollen av kommunens samtliga ekonomiska transaktioner och tydliggör ansvars- och arbetsfördelningen avseende intern kontroll av attester. Här ställs krav på hur nämnderna utformar sina kontrollrutiner avseende bland annat kompetens, integritet, jäv, dokumentation och kontrollordning. Hur reglementet ska tillämpas utvecklas i *Anvisningar*

---

³ Eftersom styrdokumentet är antaget av fullmäktige utgör det för granskningen ett revisionskriterium.

till *attestreglemente*⁴. I dokumentet utvecklas kraven på intern kontroll, bland annat med exempel på attestförhållanden där jäv kan anses föreligga.

Vid misstankar om allvarliga oegentligheter kan anställda och förtroendevalda inom kommunen och AB Väsbyhem upprätta en anmälan via kommunens visselblåsartjänst. I styrdokumentet *Visselblåsarfunktion för Upplands Väsby kommun* beskrivs vad som avses med allvarlig oegentlighet, hur processen vid en anmälan går till samt gällande lagstiftning om meddelarfrihet och behandling av personuppgifter. Anmälan kan göras genom kommunens intranät, e-post, telefon, brev samt personligt besök hos kommunjuristen, som ansvarar för mottagande och utredning av visselblåsarärenden.

Kommunens ledningssystem är fastställt av kommundirektören och beskriver strukturen för den interna kontrollen. Där framgår målen för den interna kontrollen, nämnders och styrelsens ansvar samt formerna för dess genomförande. En tidigare version av ledningssystemet beslutades av fullmäktige 2016, men skiljer sig väsentligt mot det nuvarande styrdokumentet, genom att det inbegriper fler verksamhetsområden och tydligare instruktioner. Exempelvis berördes inte regleringen av den interna kontrollen i den tidigare versionen.

Bedömning

Ovan beskrivna styrdokument omfattar merparten av de områden som är aktuella avseende korrupsionsförebyggande arbete. Flera av dokumenten är dock i behov av revidering. En identifierad brist är avsaknaden av antagen värdegrund, vilket diskuteras i bedömningens avslutande stycke. Kommunen saknar även övergripande riktlinjer om jäv. För kontroll av attester finns tydliga bestämmelser om hur jäv ska undvikas, i övriga styrdokument berörs frågan på sin höjd i förbigående.

Vi rekommenderar kommunen att utveckla sina riktlinjer avseende jäv, antingen i befintliga styrdokument eller i form av ett fristående. Många kommuner inkluderar i riktlinjerna exempel på omständigheter där jäv kan anses föreligga. Tillämpningen av kommunallagen respektive den nya förvaltningslagen, som delvis skiljer sig åt i beskrivningarna av jäv, är en annan aspekt som förtjänar att uppmärksammas.

Vidare noterar vi ett flertal problem rörande kommunens policy mot mutor. Som beskrivet ovan är dess angivna giltighetstid sedan länge passerad. Vidare har styrdokumentet inte reviderats sedan 2011. Sedan förändringarna av den svenska mutlagstiftningen 2012 är dokumentets hänvisningar till brottsbalken felaktiga. Vid intervjuer med tjänstepersoner framgår att policyn inte finns tillgänglig på kommunens intranät bland övriga styrdokument. På kultur- och fritidskontoret uppfattas policyn som icke gällande. Mot bakgrund av detta är vår sammantagna bedömning att kommunstyrelsen bör föreslå fullmäktige att revidera policyn mot mutor och göra den tillgänglig på kommunens intranät.

Riktlinjer för representation, gåvor och vissa personalvårdsförmåner har också det överskridit sin angivna giltighet, som enligt dokumentet utlöpte i januari 2020. Att riktlinjerna ska uppdateras och förtydligas under året är positivt.

---

⁴ Styrdokument antaget av kommunstyrelsen den 7 oktober 2019

I behov av revidering är även styrdokumentet för kommunens visseblåsarfunktion⁵, som har en angiven giltighet till och med den 31 december 2019. Kontaktuppgifterna i dokumentet avser en person som inte längre innehar befattningen kommunjurist och bland angivna kontaktvägar saknas det anmälningsformulär som skapats på kommunens intranät.

Vi noterar att kommunen saknar ett gemensamt värdegrundsarbete, vilket brukar betraktas som ett fundament i organisationers ramverk för korruptionsförebyggande arbete. Statskontoret betonar vikten av ett aktivt värdegrundsarbete för att leva upp till förvaltningslagens principer för god förvaltning.⁶ Detta innebär bland annat att en levande diskussion om värderingar och normer måste pågå inom organisationens alla nivåer.⁷ En gemensam och väl förankrad värdegrund är ett viktigt verktyg för detta ändamål. Det är därför positivt att kommunens kommunikations- och HR-direktör nyligen inlett ett projekt med syfte att ta fram en värdegrund.

Avslutningsvis noterar vi att kommunens nuvarande ledningssystem, som inbegriper kommunövergripande principer för intern kontroll, inte har fastställts genom beslut i fullmäktige. Bland annat anges målen för den interna kontrollen samt den övergripande ansvarsfördelningen. Enligt kommunallagen ska fullmäktige fatta beslut i ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. Det innefattar beslut av mer grundläggande natur eller av mer generell räckvidd, exempelvis mål och riktlinjer för verksamheten.⁸ I tillägg till detta kan nämnas att kommunstyrelsen inte förfogar över egna maktmedel över nämnderna, bortsett från om fullmäktige har beslutat att styrelsen får fatta beslut om särskilt angivna förhållanden som rör andra nämnders verksamhet. Kommunstyrelsen är i annat fall hänvisad till att lämna råd, anvisningar och förslag till åtgärder i frågor inom nämndernas ansvarsområde. Mot bakgrund av detta är vår bedömning att nuvarande kommunövergripande principer för intern kontroll ska beslutas av kommunfullmäktige. I samband med det *kan* fullmäktige även fatta beslut om att ge kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram mer detaljerade tillämpningsanvisningar.

3.2 Riskanalys

I kommunens ledningssystem regleras ansvarsfördelningen för intern kontroll. Där stadgas att kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret samt ska ta fram anvisningar och regler, medan nämnderna ansvarar för den interna kontrollen inom sina respektive verksamheter. Arbetet ska utgå från perspektiven ekonomi, medborgare, medarbetare samt samhälle och miljö. Riskanalys berörs inte specifikt varken i ledningssystemet eller andra styrdokument. Nedtecknade riktlinjer för riskanalysarbetet existerar endast i form av anvisningar för hur riskanalyser ska dokumenteras i verksamhetssystemet Stratsys.

Nämnds-specifika riskanalyser genomförs varje vår och dokumenteras i *förutsättningar till flerårsplan*, som utgör nämndernas underlag till budgetberedningen. Riskanalyserna ligger sedan till grund för de internkontrollplaner som under hösten fastställs i nämndernas

---

⁵ Notera att svensk lagstiftning avseende visseblåsare under 2021 väntas förändras för att möta kraven i EU:s visseblåsardirektiv. Möjliga konsekvenser för svensk rätt behandlas i SOU 2020:38.

⁶ Se Statskontorets rapport "Den statliga värdegrunden - gemensamma principer för en god förvaltning"

⁷ Se Statskontorets rapport "En kultur mot korruption"

⁸ Se KL 5 kap. 1 § samt prop. 2016/17:171, sida 155.

verksamhetsplaner för kommande år.

De flesta av kommunkontoren har egna verksamhetscontrollers som stöttar kontorsledningarna i genomförandet av riskanalyser. De är organiserade i ett nätverk som leds av kommunledningskontorets stab och fungerar som ett forum för diskussion och stöd i arbetet med riskanalys. Vid intervjuerna uppger företrädare för några av kontoren att det råder viss osäkerhet kring hur identifiering och bedömning av risker ska genomföras. Mer stöd och tydligare riktlinjer från central nivå efterfrågas i vissa fall. Företrädare för kommunledningskontorets stab är medvetna om att arbetet med riskanalys upplevs som svårt inom delar av förvaltningen. Situationen upplevs dock ha förbättrats sedan nätverket för verksamhetscontrollers etablerades.

Vilka som deltar i arbetet med riskanalys skiljer sig mellan förvaltningarna. På kontoret för samhällsbyggnad genomförs både workshop med tjänstepersoner och avstämning med politiker från teknik- och fastighetsutskottet innan riskanalysen vidareförmedlas till kommunstyrelsen. Inom kultur- och fritidsnämndens förvaltningsorganisation saknas verksamhetscontrollers och riskanalyserna genomförs på enhetsnivå innan de fastställs av ledningsgruppen.

Även synen på vad som utgör en risk varierar. På utbildningskontoret har ledningsgruppen valt att i huvudsak formulera riskerna utifrån de krav som ställs i nationella styrdokument inom utbildningsområdet, motsvarande de kriterier Skolinspektionen utgår från i sina inspektioner. Kommunledningskontoret, som genomför kommunstyrelsens riskanalys, formulerar närmast uteslutande sina risker utifrån efterlevnaden av kommunens olika styrdokument.

Enligt uppgift är kontorens gängse rutin att med utgångspunkt i föregående års riskanalys, internkontrollplan samt resultat av intern kontroll revidera riskbedömningarna inför kommande år. En ny rutin, gällande från och med riskanalyserarbetet som genomförts under 2021, är att risker inom områdena representation, betalkort samt kurs och konferens bedöms centralt för alla nämnders verksamheter. För bedömningarna svarar kommunledningskontorets ekonomienhet. Detta för att säkerställa enhetlighet i kontrollen av nämndernas ekonomiska redovisning.

Risker inom ovan nämnda områden ingår i samtliga nämnders riskanalyser för 2020, med undantag för att miljö- och byggnämnden som valt att inte inkludera betalkort. Vilka andra risker med bäring på oegentligheter som inkluderats varierar mellan nämnderna. Att kommunens policy mot mutor inte följs är identifierat som en risk i de flesta analyser. Så är inte fallet för kommunstyrelsen, enligt uppgift på grund av att kommunledningskontoret saknar funktioner för myndighetsutövning. Även socialnämnden har valt att exkludera risken vilket motiveras med att policyn genom sin otillgänglighet anses ha tappat sin verkan. Endast bygg- och miljönämnden har inkluderat risker relaterade till bisysslor samt hot och våld riktat mot medarbetare.

Överlag bedömer intervjuade tjänstepersoner att riskerna för oegentligheter inom kommunens verksamheter är låga. En återkommande uppfattning är att existerande rutiner och arbetssätt, exempelvis rörande handläggning, minimerar riskerna för korruption. Inköp, givet den relativt stora spridningen av beställarbehörighet, pekas i några fall ut som det potentiellt största riskområdet. I riskanalyserna för 2021 är

socialnämnden samt miljö- och byggnämnden de enda som inte identifierat risker relaterade till inköp och upphandling.

Bedömning

I kommunorganisationen finns etablerade rutiner som säkerställer att riskanalyser genomförs samt dokumenteras på ett enhetligt sätt. Rutinerna är dock inte fastställa i form av nedtecknade riktlinjer, och i ledningssystemet där övriga delar av den interna kontrollen regleras berörs inte riskanalyserarbetet. Det saknas även kommungemensamma anvisningar för framtagande av riskanalyser, exempelvis gällande vilka som bör delta i arbetet, vad som kan betecknas som en risk och vad bedömningar bör baseras på.

Ansvar för att säkerställa en tillräcklig intern kontroll åligger respektive nämnd. Kommunens ledningssystem fastställer kommunstyrelsens ansvar för att ta fram anvisningar och regler för internkontrollarbetet. Särskilt avseende risker för oegentligheter framhåller Ekonomistyrningsverket lämpligheten i att riskerna hanteras likartat inom en organisations olika verksamheter, vilket ställer krav på central samordning.⁹ De risker med tillhörande kontrollmoment som från och med 2021 administreras centralt berör endast vissa områden relaterade till korruptionsförebyggande arbete. Givet den osäkerhet kring genomförandet av riskanalyser som existerar inom delar av förvaltningen rekommenderar vi att den centrala vägledningen inom området stärks.

Frånvaron av riktlinjer medför att det inom organisationen görs skilda tolkningar av vad som utgör en risk. Mest framträdande är kommunstyrelsens syn på risker, som närmast uteslutande formuleras utifrån befintliga styrdokument. Förfarandet utesluter i praktiken möjligheten att identifiera risker relaterade till omständigheter som inte behandlas i kommunens beslutade regelverk.

Vidare noterar vi att de förtroendevaldas involvering i framtagandet av riskanalys är begränsad till kommunstyrelsens teknik- och fastighetsutskott. Enligt SKR är en aktiv "politik" en framgångsfaktor i kommuners arbete med intern kontroll, bland annat då kunskapsunderlaget för riskanalyser breddas när olika kompetenser samverkar i arbetet.¹⁰ Vår uppfattning är att kommunen bör överväga en tydligare involvering av de förtroendevalda i arbetet med riskanalys.

Avslutningsvis ställer vi oss frågande till att risken för bristande efterlevnad av policyn mot mutor inte beaktats i kommunstyrelsens riskanalys. Beslutet förklaras vara baserat på att kommunledningskontoret saknar funktioner för myndighetsutövning. Kommunstyrelseförvaltningen omfattar dock även kontoret för samhällsbyggnad, som bland annat ansvarar för kommunens beredning av exploaterings- och markanvisningsärenden, vilket är en verksamhet som inkluderar kontakt med entreprenörer. Givet områdets karaktär anser vi att korruptionsrelaterade risker åtminstone bör tas upp för bedömning.

3.3 Kontrollaktiviteter

---

⁹ Se Ekonomistyrningsverkets vägledning "Oegentligheter och intern styrning och kontroll"

¹⁰ Se SKR:s skrift "Intern kontroll. För förtroende, trygghet och utveckling"

3.3.1 Generellt om kontroller

Som tidigare beskrivet har kommunstyrelsen det övergripande ansvaret för att säkerställa upprätthållandet av en tillräcklig intern kontroll: dels genom att ta fram anvisningar och regler, dels genom att informera sig om hur kontrollarbetet fungerar i nämnder och kommunövergripande. För kontrollarbetet i kommunens olika verksamheter ansvarar respektive nämnd. Resultaten av uppföljningarna ska rapporteras i verksamhetsberättelserna, och i de fall brister upptäckts ska förslag på åtgärder lämnas vilka respektive kontorsledning ansvarar för att vidta. Kommunstyrelsen ansvarar för att ta initiativ till åtgärder på kommunövergripande nivå i de fall sådana fodras. I kommunens ledningssystem fastslås att ett av de övergripande målen med internkontrollarbetet är att upptäcka eventuella oegentligheter.

Vissa kontroller utförs centralt av kommunledningskontorets ekonomienhet. Kontrollerna avser områdena betalkort, representation samt kurser och konferenser och består i stickprov av exempelvis betalkortsfakturor och attester. Eventuella avvikelser rapporteras till organisationens kontorschefer som beslutar om vilka åtgärder som ska vidtas. Vid intervjuer framgår att noterade avvikelser hanteras olika beroende på chef. Vissa väljer att påtala brister enskilt med de medarbetare som berörs, andra genomför generella informationsinsatser bland personalen. Flera av de intervjuade tjänstepersonerna anser att resultaten som förmedlas från de centrala kontrollmomenten är svårtydda och tidskrävande att begripliggöra.

Till följd av att återkommande avvikelser noterats i de centrala kontrollerna, vilket uppmärksammats i tidigare revisionsrapporter¹¹, har kommunen beslutat att utöka frekvensen av dessa kontroller framöver. För att uppnå enhetlighet ska även samtliga verksamheters risker avseende ekonomisk redovisning bedömas centralt. Tidigare år har ekonomienheten genomfört kontroller endast i den mån respektive nämnd valt att inkludera moment relaterade till betalkort, representation samt kurs och konferens i sina internkontrollplaner.

Vilka korruptionsrelaterade kontrollmoment som inkluderats i internkontrollplanerna för 2021 varierar mellan nämnderna. I tre av planerna ingår moment kopplade till kommunens policy mot mutor. I utbildningsnämnden och kultur- och fritidsnämndens planer består kontrollrutinen i att säkerställa att policyn under året behandlats på APT. På bygg- och miljökontoret genomför verksamhetskontrollern stickprov där en medarbetare från vardera av kontorets tre avdelningar intervjuas om mutor och jäv. En liknande rutin genomförs kopplad till riktlinjerna för bisysslor. Socialnämnden har utöver de centralt administrerade momenten inte inkluderat några kontroller med bäring på korruptionsförebyggande arbete.

Säkerställandet av att medarbetare och förtroendevalda inte engagerar sig i potentiellt förtroendeskadliga bisysslor är en del av kommunens korruptionsförebyggande arbete. Upplands Väsby använder sig av systemet Heroma för rapportering och hantering av bisysslor. Enligt ett visst intervall uppmanas medarbetare där uppge nya engagemang vid sidan av tjänsten inom kommunen, och när så är fallet beskriva sysslan. Godkännande eller avslag inhämtas sedan i Heroma från närmaste chef.

---

¹¹ Se exempelvis EY:s rapport "Grundläggande granskning av styrelser och nämnder 2020"

En uppfattning som genomgående framförs i intervjuerna är att förvaltningarna präglas av en hög medvetandegrad i frågor om jäv, mutor och andra oegentligheter. Inställningen till gåvor förklaras överlag vara mycket restriktiv. Det finns även ett flertal kontrollrutiner inbyggda i det löpande arbetet, exempelvis de slumpmässiga kontroller av försörjningsstöd som dagligen utförs av individ- och familjeomsorgen. Olika former av kollegial granskning av handläggningsärenden uppges finnas inom stora delar av myndighetsutövningen. Dessa rutiner är i regel inte formaliserade i nedtecknade riktlinjer.

Bedömning

Kommunens arbete med intern kontroll är i huvudsak organiserat på ett ändamålsenligt sätt. Den övergripande ansvarsfördelningen är tydligt reglerad och kontrollmoment fastställs, genomförs samt återrapporteras enligt beslutade rutiner. Att kontrollerna utökas inom områden där upprepade avvikelser rapporterats är positivt. Vidare finns ett robust system för hantering av bisysslor.

Vad gäller kontroller inbyggda i det löpande arbetet, främst avseende myndighetsutövning och annan handläggning, har kommunkontoren etablerade rutiner för att förebygga oegentligheter. Vi noterar dock att rutinerna i regel inte finns dokumenterade. Detta gäller exempelvis för utbildningsnämnden, miljö- och byggnämnden samt kultur- och fritidsnämnden. För att säkra upprätthållandet av kontrollrutinerna över tid och eventuella personalskiftet rekommenderar vi nämnderna att rutinerna dokumenteras i riktlinjer.

3.3.2 Kontroller inom riskutsatta områden

Följande områden betraktas generellt som riskutsatta och har därför granskats särskilt:

- ▶ Inköp och upphandling
- ▶ Bygglov
- ▶ Serveringstillstånd

Inköp och upphandling

Kommunens centrala upphandlingsenhet ansvarar för att de mest frekvent köpta varorna och tjänsterna finns upphandlade på ramavtal. Enhetens roll i relation till verksamheterna tydliggörs i styrdokumentet *Riktlinjer för upphandling*, som även beskriver övergripande principer, upphandlingsmetodik och LOU:s tröskelvärden för olika upphandlingsformer. För direktupphandlingar rekommenderar upphandlingsenheten att fler än en leverantör tillfrågas och att skriftliga anbud begärs vid köp över 50 000, det vill säga vid en lägre kostnadsnivå än vad som stadgas i LOU.

Upphandlingsenheten administrerar kommunstyrelsens interna kontroll av inköp och upphandling. I nu gällande internkontrollplan finns två kontrollmoment inom området, avseende leverantörstrohet respektive efterlevnad av riktlinjer. Det förstnämnda följs upp genom kontroll av andel av inköpsvolymen som görs från avtalade leverantörer. Det sistnämnda följs upp genom årsvisa stickprov av ett fåtal inköp över 100 000 kr, där kontrollerna avser huruvida delegationsbeslut existerar samt att tre leverantörer tillfrågats. På enheten finns även en rutin om att följa upp skälen till vissa köp som under föregående år genomförts utanför avtal.

Kommunen har nyligen inlett ett projekt för införandet av e-handelssystemet Raindance, bland annat med syftet att förstärka kontrollen av kommunens inköp. Ambitionen är att alla kommunens verksamheter ska introduceras i systemet innan årets slut. Att omfatta

samtliga inköpsområden bedöms ta längre tid. I samband med e-handelsprojektet sker en genomgång av kommunens beställarorganisation med målet att införa en mer centraliserad upphandlingsprocess, där antalet personer som har beställarbehörighet minskar. Även utbildningsinsatser ingår i projektet.

Vid intervjuer med företrädare för kommunkontoren framgår att spridningen av beställarbehörighet är stor i kommunen, bland annat inom utbildningsnämndens verksamhetsområden. Flera uppger även att inköp utanför ramavtal är relativt vanliga. Långa leveranstider och frånvaron av upphandlade leverantörer inom vissa inköpsområden anges som de vanligaste anledningarna. Samarbetet med kommunens upphandlingsenhet uppges överlag fungera väl, även om det i flera intervjuer efterfrågas utbildningsinsatser riktade specifikt mot beställare.

Bedömning

I kommunen pågår ett arbete med att centralisera inköpsprocessen, bland annat genom att stegvis övergå till e-handel och minska antalet personer med behörighet att genomföra direktupphandlingar. Enligt vår bedömning förbättrar detta förutsättningarna för att undvika oegentligheter. Nuvarande kombination av utspridd beställarbehörighet och brist på generella inköpsutbildningar samt utbildning avseende mutor medför ökade risker för oegentligheter. Kommunstyrelsen bör därför tillse att alla tjänstepersoner med upphandlingsansvar genomgår ändamålsenlig utbildning.

Vad gäller beslutade kontrollmoment avseende inköp noterar vi att stickprov genomförs med låg frekvens och i högst begränsad omfattning. Givet de resurser kontroller tar i anspråk måste alltid en avvägning mellan kontrollkostnad och kontrollnytta göras. Hur ofta och i vilken omfattning kontroller ska utföras är därmed bedömningsfrågor utan generella svar. Ekonomistyrningsverket fastslår dock att rimlig säkerhet är ambitionsnivån som ska gälla i utformningen av system för intern kontroll, både avseende oegentligheter och andra områden.¹²

Bygglov och serveringstillstånd

Bygg- och miljönämnden ansvarar bland annat för kommunens hantering av bygglov och tillståndsgivning, vilket inkluderar serveringstillstånd. Förvaltningsorganisationen består av bygg- och miljökontoret och dess tre avdelningar, bygglov, miljö samt kart och GIS, där det förstnämnda handlägger bygglovsärenden och serveringstillståndsärenden handläggs av miljöavdelningen.

Som tidigare beskrivet har nämnden i gällande internkontrollplan inkluderat kontrollmoment kopplade till kommunens policy mot mutor samt riktlinjer för bisysslor. Kontrollrutinerna består i att medarbetare intervjuas, i huvudsak kring kunskapen om innehållet i styrdokumentet, hur informationen sprids på avdelningen samt om försök till otillbörlig påverkan förekommit och hur det i sådana fall hanterats. Motsvarande kontrollmoment har i varierande omfattning förekommit även i tidigare års internkontrollplaner.

I nuvarande plan finns även ett kontrollmoment relaterat till hot och våld i yrkesutövningen. Kontrollrutinen består i inhämtning av statistik och information av anmälda händelser. Inom verksamheten som ansvarar för serveringstillstånd finns flera

---

¹² Se Ekonomistyrningsverkets vägledning "Oegentligheter och intern styrning och kontroll"

rutiner kopplade till handläggarnas säkerhet. Oanmäld tillsyn genomförs alltid gemensamt av kommunens två alkoholinspektörer, och vid besök på kontoret måste fler än en tjänsteperson närvara. I syfte att förebygga hot och våld har bygg- och miljökontoret en handlingsplan med riktlinjer för bland annat inspektioner och arbete i kontorets lokaler. Det finns även checklistor för hur hot, våld och gisslansituationer ska hanteras.

Pågående bygglovsärenden diskuteras löpande på samsynsmöten för att uppnå ambitionen om enhetliga handläggningsprocesser. Dubbel handläggning av ärenden sker i den bemärkelse att två personer alltid granskar ett beslut. Tjänsteskrivelser till nämnden signeras av både ansvarig handläggare och bygglovschef. Det finns enligt uppgift planer på att införa en checklista för kollegial kontroll av bygglovsbeslut.

Intervjuade tjänstepersoner uppger att förekomsten av gåvor, inbjudningar till middagar och liknande från företag minskat över tid. I de fall dylikt fortfarande förekommer tackar man alltid nej.

Bedömning

Otillåten påverkan i form av hot eller våld har visat sig vara tydligt sammankopplat med försök till muta. Misslyckade försök att påverka ärendeprocessen genom övertalning kan övergå till påverkan i form av mutor.¹³ Bygg- och miljönämnden har etablerade arbetsrutiner och antagna riktlinjer för förebyggande av att hot och våld brukas som påtryckningsmedel i beslutsfattandet. Det är även positivt, både ur ett säkerhetsperspektiv och avseende risken för oegentligheter, att antalet alkoholinspektörer utökats från en till två och att oanmäld tillsyn aldrig utförs på egen hand.

Vidare bedöms bygglovsverksamheten ha en ändamålsenlig rutin för kollegial granskning av handläggningsärenden. För att undvika personberoende, och därigenom trygga kontinuiteten i det korruptionsförebyggande arbetet, rekommenderar vi nämnden att dokumentera arbetssättet i skriftliga rutiner. Av samma anledningar uppmanar vi nämnden att säkerställa framtagandet av ett kontrollprogram för granskning av bygglovsärenden.

3.4 Information och kommunikation

Kommunövergripande policyer och riktlinjer med bäring på korruptionsförebyggande arbete tillgängliggörs för personalen på kommunens intranät. Den allmänna uppfattningen som framförs under intervjuerna är att information på intranätet är lättåtkomlig, med undantag för styrdokumentet *Policy för skydd mot mutor och bestickning*. Enligt uppgift är dokumentet endast åtkomligt via kommunens diarium. I redovisningen av omsorgsnämndens internkontroll för 2020 anges att policyn "inte kunnat presenteras på APT då den inte finns tillgänglig i kommunen", vilket vid intervjun med företrädare för kontoret förklarades som en missnöjesyttring mot dokumentets svårtillgänglighet. Företrädare för kommunledningskontoret säger sig vara medvetna om tillgänglighetsproblemet.

---

¹³ Granskningens syfte är att bedöma om styrelser, nämnder och kommunala bolag har säkerställt en god intern kontroll för att motverka, upptäcka och förhindra mutbrott och därtill kopplade oegentligheter i verksamheten. Hot som används i syfte att påverka ett beslut är, liksom muta, en form av otillbörlig påverkan. Dessa former av otillåten påverkan används dessutom ibland i anslutning till varandra. Därmed ryms hot och våld mot tjänstepersoner inom granskningens avgränsningar.

Kultur- och fritidsnämnden antog 2011 tillämpningsanvisningar för hur innehållet i policyn mot mutor kontinuerligt ska medvetandegöras bland chefer och medarbetare, exempelvis genom återkommande behandling på arbetsplatsträffar (AP). Vid intervjun med förvaltningen framgår att anvisningarna uppfattas som daterade, men i huvudsak fortfarande följs. Även på social- och omsorgskontoret behandlas alla policydokument regelbundet inom ramarna för APT. Överlag lyfts arbetsplatsträffar fram som viktiga forum för information och kommunikation gällande korruption och oegentligheter, även om rutinerna för hur frågorna behandlas skiljer sig åt mellan förvaltningarna.

Vad gäller utbildning av chefer och medarbetare tillhandahåller kommunens HR-avdelning mallar för introduktionssamtal. I dessa ingår att informera om policyn mot mutor. Introduktionsutbildningen för chefer omfattar bland annat jävsfrågor, upphandling och intern kontroll. Det finns i nuläget ingen fastställd rutin eller funktion för att säkerställa att medarbetare tagit del av nya eller reviderade riktlinjer och policyer. I kommunen pågår ett arbete med att införa digitala introduktionsutbildningar för nya medarbetare. Utbildningsmoment gällande mutor och andra oegentligheter är i dagsläget inte inplanerade.

Information om kommunens visseblåstjänst, samt formulär för upprättande av anmälan, finns tillgängligt på intranätet. Vid tidpunkten för granskningen är en notis om tjänsten publicerad i nyhetsflödet på intranätets startsida. De tjänstepersoner som intervjuats säger sig alla känna till att visseblåstjänsten existerar.

Bedömning

Med regler och riktlinjer samlade på intranätet har kommunen goda grundförutsättningar för att tillgängliggöra information för medarbetare. På kommunkontoren bedrivs överlag ett aktivt arbete med att medvetandegöra frågor om oegentligheter, exempelvis genom att årsvis behandla styrdokumentet på arbetsplatsträffar. Att styrdokument inte revideras efter passerad giltighetstid, och att policyn mot mutor inte är tillgänglig på intranätet, är dock problematiskt ur ett styrningsperspektiv då det riskerar att skapa osäkerhet kring dokumentens giltighet. Kommunstyrelsen bör tillse att alla styrdokument med bäring på korruptionsförebyggande arbete hålls uppdaterade och tillgängliga för kommunens medarbetare.

Ett ytterligare förbättringsområde är utbildning i frågor som rör jäv och andra oegentligheter. Utöver att nya medarbetare uppmanas ta del av riktlinjer kring bisysslor och mutor, samt att chefsutbildningar inkluderar moment om bland annat upphandling, har kommunen i dagsläget inga obligatoriska utbildningsmoment relaterade till granskningsområdet. Den enskilt viktigaste faktorn avseende utbildningar om otillåten påverkan är enligt BRÅ att de utformas utifrån de risker som existerar i verksamheten.¹⁴ Vi uppmanar därför nämnderna och kommunstyrelsen att utifrån riskbedömningar identifiera särskilt utsatta yrkesgrupper och tillse att de årligen utbildas om exempelvis mutor och jäv. I enlighet med Statskontorets rekommendationer¹⁵ bör dilemmaövningar eller andra typer av praktiska korruptionsexempel inkluderas i utbildningarna.

---

¹⁴ Se BRÅ:s handbok "Att förebygga och hantera påverkansförsök"

¹⁵ Se Statskontorets rapport "En kultur mot korruption"

3.5 Uppföljning

Kommunstyrelsen är enligt kommunens ledningssystem skyldig att informera sig om hur arbetet med intern kontroll fortlöper inom kommunens verksamheter, samt vid behov ta initiativ till förbättringsåtgärder. Nämnderna ansvarar för utformning och uppföljning av den interna kontrollen inom sina respektive grunduppdragsområden. På förvaltningsnivå har kommunledningskontorets stab det övergripande ansvaret för planering och uppföljning av intern kontroll.

Gemensamt för nämndernas internkontrollplaner för 2021 är att tidpunkterna för uppföljning av respektive kontrollmoment anges tertialt: i verksamhetsrapporterna för T1 och T2 samt årsredovisningen. Vissa moment ska följas upp vid endast ett tillfälle, andra vid två eller alla tre. Undantaget är utbildningsnämnden, vars plan innehåller ett antal moment som ska följas upp även i månadsrapporter.

Kommunstyrelsen följer upp och sammanfattar nämndernas rapportering från den interna kontrollen i årsredovisningen. Av sammanställningen för 2020 framgår bland annat att antalet rapporterade avvikelser i kontroller av nämndernas ekonomiska redovisning minskat från föregående år. Förbättringen tillskrivs kommunledningskontorets krav på bättring hos kontoren. Som beskrivet i avsnitten om riskanalys och kontrollaktiviteter har upprepade avvikelser inom områden som betalkort och representation föranlett en centralisering av riskanalysen inom ekonomisk redovisning. Beslut om att utöka kontrollfrekvensen har också fattats.

I kommunstyrelsens verksamhetsberättelse för 2020 anges att arbetet med intern kontroll ska utvecklas under 2021. Enligt kommunledningskontorets stab syftar detta till att vissa kommunövergripande styrdokument ska utvecklas och göras mer lättillgängliga, bland annat *Riktlinjer för representation, gåvor och personalvårdsförmåner*. I samband med detta ska även granskningsrutinerna relaterade till dokumenten ses över.

Bedömning

I kommunen finns ändamålsenliga rutiner för dokumentation och uppföljning av den interna kontrollen. Genom att centralisera riskbedömningarna samt utöka kontrollfrekvensen inom områden där avvikelser återkommande rapporterats har åtgärder vidtagits för att stärka kommunens korruptionsförebyggande arbete.

4. Svar på revisionsfrågor

Revisionsfråga	Svar
Har ansvariga styrelser och nämnder säkerställt en god kontrollmiljö avseende risken för mutor och oegentligheter?	Delvis. Kommunen har styrdokument som omfattar merparten av granskningsområdet, även om flera är i behov av revidering. Tydliga riktlinjer kring jäv saknas. Vidare noteras att kommunen inte bedriver något gemensamt värdegrundsarbete.
Finns en policy mot mutor och bestickning som gäller för kommunen? Är den enkelt identifierbar för nämnder och anställda och är den känd?	Nej. Den policy som existerar har enligt egen angivelse inte varit giltig sedan 2015. Den är svåråtkomlig för kommunens medarbetare och uppfattas inom delar av förvaltningen som icke gällande.
Genomförs adekvata riskanalyser på rätt nivå för att minska riskerna i organisationen?	Ja. Inom ramarna för internkontrollarbetet genomförs och dokumenteras årliga riskanalyser på nämndnivå. Vi noterar dock att frånvaron av central vägledning på området medför att synen på vad som utgör en risk varierar inom organisationen. Det finns även inom delar av förvaltningen en viss osäkerhet kring hur riskanalysarbetet ska utföras.
Säkerställer ansvariga styrelser och nämnder att kontrollsystemen är effektiva för att förhindra och upptäcka mutor och oegentligheter?	Ja. Kommunstyrelsen sammanfattar och gör samlade bedömningar av nämndernas interna kontroll. Centralt beslutade åtgärder har på senare tid vidtagits för att stärka kontrollerna inom områden där upprepade avvikelser rapporterats. Nämnderna beslutar om kontrollaktiviteter med utgångspunkt i årligen reviderade riskanalyser.
Sprids information om regelverk, riskanalys och kontroller till berörda medarbetare?	Delvis. Antagna regelverk tillgängliggörs på intranätet och behandlas, med enstaka undantag, löpande inom förvaltningen. Att styrdokument med passerad giltighetstid och daterad information inte revideras är dock problematisk ur ett styrningsperspektiv. Likaså är utbildningsinsatserna avseende mutor och andra oegentligheter bristfälliga.

Stockholm den 15 juni 2021

Herman Rask

EY

Leonard Frejrud Carlsson

EY

5. Bilaga

Källförteckning

Intervjuade funktioner

Bygg- och miljönämnden

- ▶ Bygglovschef
- ▶ Miljöchef

Kommunstyrelsen

- ▶ Bitr. kommundirektör
- ▶ Ekonomi- och digitaliseringsdirektör
- ▶ Kommunjurist
- ▶ Upphandlingschef
- ▶ HR-chef
- ▶ Stabschef
- ▶ Ekonomichef
- ▶ Verksamhetscontroller, staben

Kultur- och fritidsnämnden

- ▶ Kontorschef, kultur- och fritidskontoret
- ▶ Enhetschef idrotts- och fritidsenheten
- ▶ Enhetschef allmänskulturenheten

Omsorgsnämnden och socialnämnden

- ▶ Chef individ- och familjeomsorg
- ▶ Tf. social- och omsorgschef
- ▶ Avdelningschef äldre och funktionsnedsatta
- ▶ Koordinator individ- och äldreomsorg
- ▶ Sakkunnig inom funktionsnedsättning
- ▶ Sakkunnig inom äldreomsorg
- ▶ Utvecklingsledare/kvalitetsutvecklare

Utbildningsnämnden

- ▶ Utbildningschef
- ▶ Bitr. utbildningschef
- ▶ Ekonomihandläggare

Dokument

- ▶ Anvisningar till attestreglemente, kommunstyrelsen 2019-10-07
- ▶ Anvisningar till förutsättning till flerårsplan 2022-2024, kommunstyrelsen
- ▶ Att förebygga och hantera påverkansförsök, BRÅ 2017
- ▶ Attestreglemente, kommunfullmäktige 2019-10-21
- ▶ Checklistor och anvisningar vid håt, våld, gisslansituation och hot- och våldrutin, bygg- och miljökontoret 2019-03
- ▶ Chefens checklista för anställning och introduktion, HR 2015-08
- ▶ Chefsintroduktion ekonomi, HR
- ▶ Chefsintroduktion HR & lön, HR

- ▶ Den statliga värdegrunden - gemensamma principer för en god förvaltning, Statskontoret 2019
- ▶ En kultur mot korruption, Statskontoret 2018
- ▶ Grundläggande granskning av styrelser och nämnder 2020, EY 2021-02
- ▶ Hot- och våldrutin, bygg- och miljökontoret 2021-03
- ▶ Identifiering av risker 2021, bygg- och miljönämnden
- ▶ Identifiering av risker 2021, kommunstyrelsen
- ▶ Identifiering av risker 2021, kultur- och fritidsnämnden
- ▶ Identifiering av risker 2021, omsorgsnämnden
- ▶ Identifiering av risker 2021, socialnämnden
- ▶ Identifiering av risker 2021, utbildningsnämnden
- ▶ Intern kontroll. För förtroende, trygghet och utveckling, SKR 2019-01-14
- ▶ Kontrollmoment 2021, kommunstyrelsen
- ▶ Kontrollmoment 2021, utbildningsnämnden
- ▶ Ledningssystem för Upplands Väsby kommun, kommundirektör 2020-03-04
- ▶ Oegentligheter och intern styrning och kontroll, Ekonomistyrningsverket 2016-03-23
- ▶ Policy för upphandling, kommunfullmäktige 2020-09-21
- ▶ Policy för skydd mot mutor och bestickning, kommunfullmäktige 2011-01-20
- ▶ PowerPoint-presentation "Utbildning i praktiskt upphandlings/inköpsarbete", upphandlingsenheten
- ▶ Principer för betal- och inköpskort, 2017-11-14
- ▶ Riktlinjer bisysslor, kommunstyrelsen 2020-11-02
- ▶ Riktlinjer för representation, gåvor och vissa personalvårdsförmåner, kommunstyrelsen 2019-02-04
- ▶ Riktlinjer för upphandling, kommunstyrelsen 2020-09-07
- ▶ Upplands Väsby kommuns årsredovisning 2020, kommunfullmäktige 2021-02-17
- ▶ Verksamhetsberättelse 2020, bygg- och miljönämnden
- ▶ Verksamhetsberättelse 2020, kommunstyrelsen
- ▶ Verksamhetsberättelse 2020, kultur- och fritidsnämnden
- ▶ Verksamhetsberättelse 2020, socialnämnden
- ▶ Verksamhetsberättelse 2020, omsorgsnämnden
- ▶ Verksamhetsplan med budget 2021, bygg- och miljönämnden
- ▶ Verksamhetsplan med budget 2021, kultur- och fritidsnämnden
- ▶ Verksamhetsplan med budget 2021, socialnämnden
- ▶ Verksamhetsplan med budget 2021, omsorgsnämnden
- ▶ Visselblåsarfunktion för Upplands Väsby kommun, kommunstyrelsen 2018-06-04